

Déan bád a iompraíonn rudaí

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh trí bhád bréagáin nó bád scragaill a iompraíonn rudaí a thaispeáint, agus fiafraigh cad a theastaíonn ó bhád chun fanacht ar snámh agus ualach a iompar. Roinneann na péirí smaointe faoi chruth an bháid, ansin filleann siad bád amháin as scragall agus maide, agus a thaobhanna iompaithe aníos. Ag na tráidirí uisce a roinntear, cuireann siad ar snámh é, cuireann siad licíní isteach ceann ar cheann sa lár, agus cuireann siad an chéad líon licíní ina charn ar thuáille. Ar ais ag na boird, athraíonn siad rud amháin—taobhanna níos airde, urlár níos leithne, nó áit an mhaide—déanann siad tástáil arís, ansin insíonn siad an dá líon dá chéile i gcogar agus taispeántar cúpla bád.

Cuspóirí foghlama

- Bád simplí as scragall agus maide a dhéanamh a fhanann ar snámh
- Licíní a chur isteach go réidh agus a thabhairt faoi deara cé mhéad acu a iompraíonn sé sula n-iompaíonn sé
- An cruth a athrú uair amháin chun iarracht a dhéanamh níos mó licíní a iompar

Roimh an gcloigín – ullmhúchán

An oíche roimh ré: stróic leathán scragaill A5 amháin do gach péire; leag amach 3–5 bháisín éadomhain a bhfuil cúpla cm uisce iontu (2 do rang an-bheag), mar aon le maidí líreacáin, píosaí cré mhúnlaithe chomh mór le pis, licíní agus tuáillí ag na boird oibre. Bíodh bád scragaill taispeántais nó bád bréagáin amháin réidh agat chun suim a mhúscailt ag an tús.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
leatháin scragaill alúmanaim (thart ar mhéid A5)	1	péire	ollmhargadh	bain athúsáid as scragall glan ó cheapairí nó ó bhácáil, agus é leata amach go réidh
maidí líreacáin	3	péire	seomra ranga	stiallacha gearra de chárta righin
cré mhúnlaithe	1	péire	seomra ranga	liathróid bheag de thaos súgartha
tráidire uisce nó báisín mór a bhfuil cúpla ceintiméadar uisce ann	go leor acu le go mbeidh thart ar 1 nóiméad ag gach péire (3–5 thráidire de ghnáth; gan ach 2 i gcás ranga an-bheag)	rang	trealamh na scoile	báisíní níocháin soithí nó tráidirí rósta doimhne
licíní nó cnaipí móra	20	stáisiún	seomra ranga	claibíní buidéil atá díreach mar an gcéanna, nó boinn mhóra faoi mhaoirseacht duine fásta
tuáillí	2	stáisiún	seomra ranga	seantuáillí soithí nó rolla tuáillí páipéir

Pointe sábháilteachta

Is féidir le himill an scragaill gearradh má bhrúitear go crua é—taispeáin conas é a fhilleadh go réidh. Bíodh na muinchillí crapaithe suas; glan láithreach aon uisce a dhoirtear ar an urlár. Fanann an chré mhúnlaithe ar an mbord, i bhfad ó bhéal na bpáistí. Nitear na lámha tar éis an tslachtaithe.

Céimeanna teagaisc

- **Féach ar an bhfadhb:** Ardaigh bád bréagáin nó an bád scragaill a rinne tú roimh ré agus dírig do mhéar ar a bhfuil á iompar aige. Ná fiafraigh ach seo: cad a theastaíonn ó bhád le go mbeidh sé in ann rudaí a iompar agus fanacht ar snámh ar an uisce? Glac le gach smaoineamh i bhfocail shimplí—fanacht ar snámh, rudaí a iompar, gan titim anonn.
- **Labhair agus roinn smaointe:** Roinneann na péirí smaoineamh amháin ar feadh thart ar nóiméad. Breac síos dhá nó trí cinn acu ar an gclár mar phictiúir nó mar fhocail ghearra (bun cothrom, taobhanna arda, suíochán maide). Nuair a luaitear taobhanna nó bun, abair uair amháin: cuidíonn an chaoi a bhfuil na taobhanna agus an bun déanta leis an mbád fanacht ar snámh agus rudaí a iompar. Má deir duine éigin gur fearr i gcónaí bád níos mó, fiafraigh cad a choisceann an t-uisce ó theacht isteach thar an taobh.
- **Déanaimis ár mbád:** Taispeáin ar feadh dhá nóiméad: fill an scragall ina bhád oscailte agus a thaobhanna in airde, brúigh maide líreacáin isteach mar thaca, agus cuir píosa cré chomh mór le pis leis más gá. Ansin bád amháin do gach péire—cabhraigh leo leis na fillteacha, ach ná déan an bád dóibh. Lorg taobhanna atá iompaithe aníos agus spás istigh; más rafta cothrom atá ann, taispeáin conas na coirnéil a bhrú aníos idir ordóg agus méar.
- **Cuir ar snámh é agus cuir licíní isteach:** Bíodh na muinchillí crapaithe suas ar dtús. Taispeáin timthriall iomlán amháin ag tráidire an ranga: déan machnamh, tomhais uimhir, leag an bád go réidh ar an uisce, cuir licíní isteach go mall sa lár, tabhair faoi deara cathain a thagann uisce isteach. Tagann na péirí i ndiaidh a chéile, thart ar nóiméad an ceann; comhaireann na breathnóirí os ard. De réir mar a imíonn gach péire, abair a gcéad uimhir uair amháin agus iarr orthu an méid sin licíní a chur ina gcarn ar a dtuáille in aice leis an mbád. Glan láithreach aon uisce a dhoirtear.
- **Athraigh rud amháin:** Triomaigh an bád ar an tuáille. Ná hiniis dóibh cén t-athrú atá le déanamh—roghnaíonn siad féin: taobhanna níos airde, urlár níos leithne agus níos cothroime, nó an maide a bhogadh. Fiafraigh díobh cén fáth ar roghnaigh siad é sin; is leor aon chúis. Déanann siad tástáil arís agus coinníonn siad an dá charn licíní. Abair go soiléir: ní teip é bád a iompraíonn níos lú licíní—fuaireamar rud éigin amach i gceachtar cás.
- **Taispeáin agus inis:** Ar dtús insíonn gach péire uimhreacha an dá charn dá chéile i gcogar. Éist le roinnt péirí éagsúla ionas go gcleachtfaidh gach duine na huimhreacha a rá os ard. Iarr ar bheirt nó triúr an bád a ardú agus na habairtí tosaigh seo a úsáid: D'iompair mo bhád ___ licín. D'athraigh mé na taobhanna. Thug mé faoi deara ___. Athluaigh: cuidíonn an cruth le báid fanacht ar snámh agus rudaí a iompar; is féidir le hathrú crutha cabhrú.

Cad ba cheart a fheiceáil

Snámhann formhór na gcéad bhád nuair atá siad folamh, agus iompraíonn siad cúpla licín sula n-iompaíonn siad nó sula ligeann siad uisce isteach; maireann an bád níos faide nuair a chuirtear na licíní sa lár ná nuair a charntar ag ceann amháin iad. De ghnáth iompraíonn bád a bhfuil taobhanna níos airde iompaithe aníos air níos mó; is minic a iompraíonn bád a rinneadh an-leathan agus éadomhain níos lú, nó go n-iompaíonn sé níos luaithe. Mol an dá thoradh—d'fhoghlaim siad rud éigin faoi chruth fiú nuair a d'iompair an bád níos lú.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Is fearr i gcónaí rud níos mó—mar sin is é bád ollmhór cothrom a iompróidh an méid is mó.** — Fiafraigh cad a choiscfidh an t-uisce ó theacht isteach thar an taobh. Más féidir, taispeáin bád néata a bhfuil a thaobhanna iompaithe aníos agus bád leathan éadomhain taobh le taobh, agus lig dóibh a fheiceáil cé acu a ligeann uisce isteach ar dtús.
- **Níl aon dochar na licíní go léir a charnadh ag ceann amháin nó ar an imeall.** — Ag an tráidire, fiafraigh díobh cá bhfuil siad á gcur. Taispeáin conas iad a chur isteach go mall sa lár, agus iarr ar na breathnóirí a thabhairt faoi deara go n-iompaíonn bád atá trom ag ceann amháin níos túisce.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir an péire ina suí ag bord an mhúinteora agus cabhraigh leo na coirnéil a bhrú aníos idir ordóg agus méar, ionas go mbeidh an chéad bhád ina mhias oscailte le spás do licíní, seachas ina leathán cothrom. • Tabhair dóibh an frása ‘taobhanna in airde’ agus cuir an chéad chúpla licín isteach in éineacht leo ag an tráidire.	• Tar éis an dara triail ar an uisce, fiafraigh díobh cén fáth, dar leo, ar mhéadaigh nó ar laghdaigh an líon—díriú do mhéar ar na taobhanna nó ar an maide. • Iarr ar na breathnóirí tuar a dhéanamh—‘ceann amháin eile?’—sula leagtar gach licín.	• Fiafraigh díobh cé acu de na trí athrú a thriailfidís ina dhiaidh sin agus cén fáth, gan ach scragall, maide agus cré a úsáid fós. • Iarr orthu é seo a athrú don rang: teastaíonn cruth maith ó bháid chun fanacht ar snámh agus rudaí a iompar.

Nasc traschuraclaim

Ceangail seo le luathchomhaireamh sa Mhatamaitic—cuntais ó bhéal agus an dá charn licíní a chur i gcomparáid: níos mó, níos lú, nó an méid céanna.